

ГРАД СОМБОР
ГРАДСКА УПРАВА

Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство

Подносилац:

**Удружење за заштиту историјског градског језгра Венац у Сомбору са седиштем у улици
Вељка Петровића бр. 20, Сомбор, које заступа Снежана Симин**

На број: 002974713 2025 08873 004 001 350 068

Примедба

на Урбанистички пројекат урбанистичко-архитектонске разраде локације за изградњу
вишепородичног стамбеног објекта П+4+Пк и МБТС на катастарској парцели бр. 10472 К.О.
Сомбор-1 (Војвођанска улица бр. 59)

**1. Недостаје сагласност Покрајинског завода за заштиту споменика културе
Петроварадин**

С обзиром на познату чињеницу да је Војвођанска улица (некада позната и као Бајска) једна од најлепших и најзеленијих улица у Сомбору, са низом кућа изузетне лепоте и хармоничног склада, претежно из друге половине 19. и почетка 20. века, не чуди успех иницијативе грађана да се иста стави под претходну заштиту као просторна културно-историјска целина „Војвођанска улица у Сомбору“ од стране надлежног Покрајинског завода за заштиту споменика Петроварадин.

Грађанима Сомбора је добро познато да је наведена улица једна од значајнијих и због чињенице да се у њој налазе важне установе здравствене заштите: Хигијенски завод и Градска болница али и објекат предшколске установе односно вртића и то у једној од најраскошнијих вила у граду. Такође, у времену у којем је жељезнички саобраћај функционисао, велики број грађана Сомбора али и посетилаца из разних крајева земље и иностранства, управо је долазио у Сомбор крећући се Војвођанском улицом. На понос грађана Сомбора, лепши дочек у виду улице са раскошним зеленилом и изузетно репрезентативним низом кућа са обе стране улице, тешко да је могао бити понуђен.

У време бивше Југославије, град Сомбор је захваљујући стручним и посвећеним урбанистима, стекао изузетно престижан статус у стручним круговима као град који је имао најуспешније урбанистичко планирање. Наведено је било очигледно свима који памте Сомбор из тог времена и свима који су овом граду одрасли или су се школовали, благословени што одрастају у амбијенту изузетно високог нивоа урбанистичке културе, архитектонске естетике и успеха струке да сачува све што је вредно без обзира на било какве идеолошке, статусне или друге одреднице. И то у временима у којима то ни мало није било једноставно сачувати такву баштину.

Сагласност на урбанистички пројекат надлежног Покрајинског завода за заштиту споменика културе која недостаје у документацији доступној на јавном увиду, показала би да надлежне

урбанистичке власти града Сомбора настављају традицију високог нивоа бриге о урбанистичком развоју града, поготово у односу на чињеницу да су грађани Сомбора показали да им је такав ниво озбиљности и одговорности изузетно важан и дали кључни допринос да се Војвођанска улица стави под претходну заштиту.

Сматрамо да је неопходна сагласност надлежног Покрајинског завода у вези са урбанистичким пројектом на који овде изјављујемо своје примедбе јер је реч о пројекту који треба да буде реализован у склопу амбијенталне целине која је под заштитом из очигледно озбиљних разлога. Да је наведена претходна заштита на снази у вези са урбанистичким пројектом који разматрамо, потврдили су Министарство културе Владе Републике Србије, Републички завод за заштиту споменика културе, Покрајински завод за заштиту споменика културе и Покрајински секретаријат за културу.

2. Недостају важни аспекти урбанистичког пројекта релевантни за јавни увид

Новија пракса јавног увида у урбанистичке пројекте указује да грађанима није омогућено да сагледају пројекат у целини а нарочито не у контексту амбијенталне целине у којој је предвиђено да буду реализовани.

Овакав недостатак онемогућава грађанима да дају конструктивне критике и сугестије и, као добро информисана, критичка али и квалификована јавност која користи јавне увиде и јавне расправе као јавност која брине о урбанистичком развоју свога града и жели да допринесе доношењу добро информисаних и објективних одлука како надлежних органа градске управе тако и пројектаната односно инвеститора.

Већ поменута али и потврђена свест грађана Сомбора о томе шта је архитектонски вредно и одрживо, шта је оно што се несумњиво уклапа у амбијенталну целину чак и као ново, очекује адекватан приступ како надлежних урбанистичких власти града Сомбора тако и предлагача урбанистичких пројеката. У овом делу не би требало да буде неспоразума с обзиром да у Сомбору постоје примери добре праксе када су нови објекти у питању али исто тако је неопходно обезбедити све што је потребно током јавног увида (као што је нпр. приказ објекта у односу на окружење у виду 3Д модела) јер је забринутост грађана Сомбора оправдана имајући у виду чињеницу да су, баш у Војвођанској улици али и не само њој, реализовани пројекти који у сваком смислу одударају од елементарних стандарда здраве логики (примера ради, терасе у приземљу са уличне стране на којима се плочама од плексигласа станари штите од нежељених погледа). За објекат оваквих габарита на који изјављујемо примедбе, 3Д презентација је неопходна.

3. Неусклађеност са Планом генералне регулације

Урбанистички пројекат који овде разматрамо не садржи анализу усклађености са планом урбанистичке заштите нити постоји приказ интеграције новог објекта у постојећи амбијент.

Примера ради, податак о томе каква фасада је планирана је веома важан детаљ уклапања објекта у амбијенталну целину и преовлађујући стил. Постоје добри примери, чак и на Војвођанској улици, на које се треба угледати јер је реч о фасадама које се не само добро уклапају него их се Сомбор неће стидети ни за сто година. Истовремено, приметан је забрињавајући тренд извођења фасада не само са терасама у приземљу већ у депресивним

сивим и црним бојама које никада нису биле својствене граду Сомбору а нарочито не у улици са раскошним зеленилом. Модерна архитектура итекако има решења која се уклапају у амбијенталне целине претходних епоха.

4. Фаворизовање инвеститорског урбанизма и последице

Новија пракса урбанистичког развоја града указује да надлежне урбанистичке власти града Сомбора изразито фаворизују инвеститорски урбанизам са, на жалост, недовољно високим стандардима и очекивањима за град који располаже тако богатом, препознатљивом и заштићеном културном и историјском баштином. У прилог томе говоре примери поменуте терасе у приземљу са уличне стране те објекти за вишепородично становање који немају два излаза из зграде (главни и дворишни) али и чињеница да јавни увид за урбанистички пројекат за који изјављујемо примедбе не садржи довољно информација о томе како ће се наведени објекат уклопити у амбијенталну целину.

Осим тога, очигледан је тренд пројектовања објеката високе спратности који никада није био доминантан тренд у центру града. Наведено је разумљиво из угла интереса инвеститора и донекле из угла градских власти. Али ако се та чињеница стави у однос са капацитетима постојеће комуналне инфраструктуре која је у зонама под заштитом пројектована за породично а не вишепородично становање, очигледно је да ће наведено произвести нужност усклађивања комуналне инфраструктуре са новим бројем корисника те последично и створити нове трошкове у градском буџету.

У граду у којем привреда није ни близу на нивоу каква је некада била у граду Сомбору, није јасно на који начин ће се на крају овакав „инвеститорски бум“ одразити на солвентност градске касе а што сасвим оправдано забрињава грађане Сомбора. С тим у вези, надлежне урбанистичке власти не би требало да потцењују приходе од туризма које град са оваквом културном и историјском баштином може и треба да произведе. Али, ако се настави са небригом за исту, тешко да ће приходи од туризма бити оно што би могли и морали да буду с обзиром на ресурсе којима овај град и околина објективно располажу и по којима су препознатљиви.

Имајући наведено у виду а са намером да се укаже на примере добре праксе у којима се на одговоран начин усађује урбанистички развој, подстиче грађевинска индустрија и чува културно и историјско наслеђе, скрећемо вам пажњу на урбанистички развој града Љубљана где је у току интензивна градња модерних објеката за вишепородично становање и где је цена квадрата "отишла у небеса". А све то ван централног градског језгра које је остало нетакнуто и репрезентативно као што је одувек и било. Не би било лоше организовати једну посету надлежнима у граду Љубљана и информисати се како се њима исплати да не подижу зграде у центру града и на који начин њихова културна и историјска баштина конкурише високим профитима грађевинске индустрије када је толико брижно чувају.

Снежана Симин

